

سرمقاله

امیر افشار فتوحی
دبیر تحریریه روزنامه صبا

چهل و چهارمین ایستگاه؛ آزمون شفافیت، ثبات و نسبت با جامعه

جشنواره فیلم فجر، فراتر از محلی برای نمایش فیلم‌ها، وپترین رسمی سینمای ایران و یکی از شاخص‌های سنجش میزان تعهد مدیریت فرهنگی به اصول حرفه‌ای، شفافیت اجرایی و احترام به مخاطب است. در اغلب جشنواره‌های معتبر جهانی، اعلام فهرست آثار، ترکیب داوران و تقویم دقیق اجرا، ماه‌ها پیش از آغاز رویداد انجام می‌شود تا منتقدان، رسانه‌ها و حتی خود فیلمسازان بتوانند با آمادگی و نگاهی تحلیلی وارد میدان شوند؛ فرآیندی که خود بخشی از هویت و اعتبار یک جشنواره را می‌سازد.

امسال اگرچه فهرست فیلم‌های بخش مسابقه سرانجام اعلام شد، اما این اعلام آن قدر دیر و در فاصله‌ای نزدیک به آغاز جشنواره صورت گرفت که عملاً بخشی از کارکرد حرفه‌ای اطلاع‌رسانی را خنثی کرد. تأخیری که نه تنها برنامه‌ریزی رسانه‌ها را مختل ساخت، بلکه این پرسش را پیش کشید که چرا ابتدایی‌ترین الزام یک رویداد ملی، همچنان به دقیقه نود موکول می‌شود. اگر چه منوچهر شاهسواری به‌طور ضمنی این نگاه را مطرح کرده که جشنواره، از منظر مدیریت، با آغاز رسمی آن معنا پیدا می‌کند و الزامی برای تمرکز بر فرآیندهای خبری و پیش‌جشنواره‌ای وجود ندارد اما این نگاه، هرچند از منظر استقلال هویتی جشنواره قابل بحث است، اما نافی یک واقعیت روشن نیست؛ هیچ رویداد فرهنگی مؤثر، بدون اطلاع‌رسانی به‌موقع، ایجاد هیجان و زمینه‌سازی رسانه‌ای، نمی‌تواند مخاطب و بدنه حرفه‌ای را با خود همراه کند. بی‌توجهی به این مرحله، حتی در مقاطعی شائبه‌ی عدم قطعیت در برگزاری جشنواره را در اذهان عمومی و رسانه‌ای تقویت کرد؛ شائبه‌ای که به اعتبار جشنواره کمکی نمی‌کند.

با این حال، انصاف حکم می‌کند که مدیریت جشنواره چهل و چهارم در بستری پیچیده و ناپایدار ارزیابی شود. ناآرامی‌های اجتماعی ماه‌های اخیر، فشارهای اقتصادی و اختلال‌های زیرساختی، نه تنها فضای عمومی جامعه، بلکه زیست رسانه‌ای و فرهنگی کشور را نیز تحت تأثیر قرار داده است. طبیعی است که در چنین شرایطی، شور همیشگی پیش‌جشنواره‌ای فجر کمرنگ شود، اما درست در همین نقطه است که نقش مدیریت فرهنگی، نه در انفعال، بلکه در بازسازی اعتماد و ارتباط معنادار با مخاطب تعریف می‌شود.

منوچهر شاهسواری، به‌عنوان دبیر جشنواره، چهره‌ای تازه‌وارد به مدیریت سینما نیست. او از مدیران باتجربه‌ای است که در دوره پیشین جشنواره نیز کارنامه‌ای قابل دفاع ارائه داد؛ هرچند آن دوره نیز خالی از نقد و ضعف نبود و جشنواره چهل و چهارم می‌تواند فرصتی باشد برای تثبیت نقاط قوت آن تجربه و اصلاح کاستی‌هایی که همچنان از نگاه بدنه سینما و رسانه‌ها پنهان نمانده‌اند.

یکی از تصمیم‌های مهم و قابل دفاع جشنواره امسال، حذف هیأت انتخاب است؛ تصمیمی که دست کم از منظر شفافیت، گامی رو به جلو تلقی می‌شود. با حذف این واسطه، مسیر پاسخگویی روشن‌تر شده و مسئولیت مستقیم کیفیت انتخاب‌ها، به‌طور رسمی متوجه دبیر جشنواره است. در سال‌های گذشته، ضعف‌ها و خطاهای ساختاری اغلب به شورایی نسبت داده می‌شد که خود امکان دفاع رسانه‌ای نداشتند و عملاً نقش سپر را ایفا می‌کرد. اکنون دبیر جشنواره در جایگاه پاسخگو قرار گرفته است؛ انتخابی پرریسک، اما قابل احترام، به شرط آن که با توضیح صریح تصمیم‌ها و پذیرش نقد همراه شود.

اما در راستای این تغییرات مسئله‌ای بنیادین خودنمایی می‌کند و آن این است که تقریباً هر دبیر جشنواره، با ورود به این جایگاه، تلاش کرده است با تغییرات و نوآوری‌هایی، چهره‌ای تازه از جشنواره فیلم ارائه دهد. برخی از این تغییرات، بدون تردید مثبت و ضروری بوده‌اند، اما تجربه نشان داده است که این نوآوری‌ها به‌ندرت پایدار مانده‌اند. دلیل این ناپایداری، نه لزوماً خطای دبیران، بلکه بی‌ثباتی مدیریتی و نبود یک قانون یا آیین‌نامه مدون و الزام‌آور است که بتواند تغییرات مثبت را حفظ و نهادینه کند. تا زمانی که جشنواره فیلم فجر فاقد چارچوب‌های ثابت، شفاف و قابل ارزیابی باشد، هر دوره عملاً از نقطه صفر آغاز می‌شود و دستاوردهای دوره‌های پیشین، با تغییر مدیران به حاشیه می‌رود.

در کنار این مسائل، نسبت جشنواره با حاکمیت نیز نیازمند بازتعریفی دقیق‌تر است. جشنواره فیلم فجر نه می‌تواند از سیاستگذاری فرهنگی کلان جدا باشد و نه شایسته است به رویدادی صرفاً اداری تقلیل یابد. فجر زمانی می‌تواند نقش ملی خود را ایفا کند که میان سیاستگذاری فرهنگی و زیست واقعی جامعه پل بزند؛ نه در تقابل با حاکمیت و نه در همسان‌سازی کامل با آن، بلکه در جایگاه یک میانجی فرهنگی مسئول. چنین نقشی، اگر درست ایفا شود، هم به اعتماد عمومی کمک می‌کند و هم به اعتبار سیاستگذاری فرهنگی.

در شرایطی که حال عمومی جامعه چندان مساعد نیست و بخشی از مردم با خستگی و فاصله عاطفی به رویدادهای رسمی می‌نگرند، جشنواره فیلم فجر ناگزیر است نسبت تازه‌ای با مخاطب برقرار کند. این نسبت، نه با شعار، بلکه با تصمیم‌های اجرایی، شفافیت در اطلاع‌رسانی و ایجاد فضای گفت‌وگو شکل می‌گیرد. جشنواره باید بتواند نشان دهد که صرفاً بازتاب سیاست‌ها نیست، بلکه تلاشی است برای روایت پیچیدگی‌های امروز جامعه ایران؛ حتی اگر این روایت تلخ، پرسش برانگیز یا چالش‌ساز باشد.

اکنون و در روز نخست جشنواره، اگرچه ابزارهای قضاوت در آخرین لحظات به دست اهالی رسانه رسیده‌اند، اما داوری آغاز شده است؛ داوری درباره فیلم‌ها و مهم‌تر از آن، درباره شیوه مدیریت جشنواره. جشنواره چهل و چهارم، آزمونی است برای شفافیت، ثبات تصمیم‌گیری و مسئولیت‌پذیری. اگر قرار است سیمرغ امسال پرواز کند، باید بداند که بر فراز آسمانی به‌مراتب طوفانی‌تر از سال‌های گذشته اوج می‌گیرد. سینمای ایران توان اثبات خود را دارد، به شرط آن که مدیریت فرهنگی نیز هم‌پای جسارت هنرمندان، شفاف، دقیق و پاسخگو عمل کند. ما در «صبا»، همچنان امیدوار و منتظریم که این جشنواره، گامی واقعی به سوی بلوغ نهادی و استانداردهای حرفه‌ای باشد؛ نه در شعار، بلکه در عمل.

«عروس چشمه» جایگزین فیلم امیر شهاب رضویان شد

فیلم سینمایی تازه امیرشهاب رضویان به دلیل طولانی شدن مراحل فنی از حضور در جشنواره فیلم فجر بازماند. فیلم سینمایی «خجستگی» که در جنگ ملاقات کرده‌ام» به کارگردانی امیرشهاب رضویان به دلیل تکمیل نشدن مراحل فنی از جمع ۳۳ فیلم چهل و چهارمین جشنواره فیلم فجر خارج شد و فیلم «عروس چشمه» به کارگردانی فریدون نجفی به دیگر فیلم‌های حاضر در بخش سودای سیمرغ پیوست.

«عروس چشمه» از میان فیلم‌های رزرو جشنواره انتخاب شده و در بخش مسابقه سینمای ایران به نمایش درخواهد آمد.

چهل و چهارمین جشنواره ملی فیلم فجر از ۱۱ تا ۲۲ بهمن ماه ۱۴۰۴ برگزار می‌شود.

فیلم صدرعاملی به جشنواره رسید

فیلم سینمایی «فایق سواری در تهران» به کارگردانی رسول صدرعاملی برای حضور در چهل و چهارمین جشنواره فجر آماده شد.

به گزارش ایسنا به نقل از روابط عمومی پروژه، این فیلم پس از گذشت ۲۵ سال از اکران «دختری با کفش‌های کتانی»، همکاری مجدد پیمان قاسم‌خانی در مقام نویسنده را با رسول صدرعاملی در مقام کارگردان رقم زده است.

در خلاصه داستان «فایق سواری در تهران» آمده است: «مازیار محقق، مرد میان‌سال است که پس از ۲۵ سال از آمریکا به ایران برگشته تا با دختر جوانی که با او فاصله سنی زیادی دارد، ازدواج کند.»

پیمان قاسم‌خانی، علاوه بر نویسندگی فیلمنامه این اثر، بازی در نقش اصلی را بر عهده داشته و همچنین سحر دولت‌شاهی، زهرا داودنژاد، محمد بحرانی، بنیتا افشاری، آرمیتا قبادی و کسری پرتوی در این فیلم به ایفای نقش پرداخته‌اند.

«فایق سواری در تهران» به تهیه‌کنندگی روح‌الله سهرابی، در موسسه تصویرشهر تهیه و تولید شده و همچنین طراحی لوگوی آن را استاد ابراهیم حقیقی بر عهده داشته است.

ویژه برنامه «هفت» در جشنواره فیلم فجر شد

ویژه برنامه «هفت» همزمان با برگزاری چهل و چهارمین جشنواره ملی فیلم فجر هر شب به صورت زنده از شبکه نمایش سیما پخش می‌شود.

این ویژه برنامه از امشب ۱۱ بهمن، هر شب از ساعت ۲۳ به صورت زنده از پردیس سینمایی ملت پخش می‌شود.

محمدرضا مقدسیان به عنوان مجری و رامتین شهبازی و رضا صدیق نیز به عنوان منتقد به نقد و بررسی فیلم‌های این دوره از جشنواره می‌پردازند.

ویژه برنامه سینمایی «هفت» به تهیه‌کنندگی محمدحسین تنکابنی از شبکه نمایش سیما روی آنتن می‌رود.

نگاه زنانه «سینما بانو» در فیلم فجر ۴۴

فصل دوم «سینما بانو» در چهل و چهارمین جشنواره فیلم فجر با نگاهی زنانه از متن و حواشی مهم‌ترین رویداد سینمایی ایران خواهد گفت.

فصل دوم برنامه «سینما بانو» از یکشنبه ۱۲ بهمن روی آنتن شبکه تهران می‌رود که در این برنامه قرار است افزون بر مرور متن و حواشی چهل و چهارمین جشنواره فیلم فجر، مفهوم میهن و هویت ملی و نسبت آن با زن در آثار سینمایی مرور شود. بررسی نقش سینمای بانوان ایران در چهل و چهارمین جشنواره فیلم فجر هم از دیگر مسائل مطرح شده در «سینما بانو» است.

این برنامه با تهیه‌کنندگی و اجرای مونا اورعی، کارگردانی هنری محمد پیوندی و سردبیری سحر فغانی حوالی ساعت ۱۸:۳۰ مهمان نگاه مخاطبان شبکه تهران می‌شود.